

แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่
GUIDELINES FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTER LOMG DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

จิรพันธ์ จันหนิว*

Jirapan Channiw

ธีระภัทร ประสมสุข*

Teerapat Prasomsuk

สุรัตน์ ศรีดาเดช*

Surat Sridadej

ประกอบ สารวรรณ*

Sarawan

Corresponding Author E-mail: e54161030@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ผู้ประกอบอาชีพการเกษตร ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 397 คน เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ/คุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง รองลงมา คือ ด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการระดมทุนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง คือ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน การศึกษาต่อเนื่องไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย คือ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษา, การศึกษานอกระบบ, การศึกษาตามอัธยาศัย

* คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study community participation in education administrative of the Non-Formal and Informal Education Center, Long District Phrae province; 2) to purpose its guidelines. Samples of the study were comprised of people from agricultural sector, general employees, government officers and people from business sector. They were 397 persons altogether. Data collection was conducted by using questionnaires and interviews. Frequency, percentage, average, standard deviation and content analysis of 6 key experts were used for data analysis.

The result of this research was found that: the level of the community participation in the education administrative of the Non-Formal and Informal Education Center, Long District Phrae province as a whole was at high. When considering each aspect of administrative, it was also at high level. Ranking from the maximum to minimum average of each kind of education, they were continuing education, fundamental informal education and non-formal education respectively.

Guidelines for community participation in education administrative of the Non-Formal and Informal Education Center were that from fundamental non-formal education perspective, it should be participation supportive system in methodology operation for learner quality development goal. For continuing education, in learner assessment outcome, participative discussion should be encouraged for further and better learner quality development. While from non-formal education, participation in decision making process toward learner quality goal establishment should be encouraged and supported.

Keywords: Participation, Educational management, Non-Formal education, Informal education

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน 2560 และมีผลบังคับใช้ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560, น. 14)

สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 15 (2) ว่า “การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม” และในมาตรา 15 (3) ระบุไว้ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคมสภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น.5) แต่จากสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้การดำเนินงานทางการศึกษามีความไม่ชัดเจนและยังไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ที่พบว่า การดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน กศน. ยังไม่สามารถทำให้ประชากรในประเทศเข้าถึงการศึกษาประเภทนี้ในทุกคนและทุก

กลุ่ม นอกจากนี้ ยังพบว่า การดำเนินงานประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและความพร้อมของบุคลากร และมีความจำกัดในการสร้างภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังไม่สามารถบูรณาการให้การศึกษเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริงของประชาชนและยังไม่สามารถทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการเมืองและความมั่นคงอย่างยั่งยืน (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, ศิริเดช สุชีวะ, วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล, อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล, และ ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว, 2557, น. 74)

ศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทอง จังหวัดแพร่ ได้ส่งเสริม สนับสนุน ภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ ให้กับประชาชนทุกช่วงวัย อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเสมอภาค พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ กศน. อำเภอทองพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามศักยภาพและความต้องการ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล ให้มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ศักยภาพ ของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนตามศักยภาพของ

ผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุน สื่อ เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พัฒนาคูณภาพและทัศน. อำเภอลอง ให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับประชาชนในชุมชน ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ตามหลักคุณภาพ PDCA จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ อย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกกลุ่มเป้าหมาย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตามบริบททางสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลในทุกรูปแบบให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและบริบทของชุมชน จัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการเรียนรู้ ทั้งวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี จัดกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างศักยภาพกลุ่มเป้าหมายยกระดับการเรียนรู้ให้เข้าใจและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีต่อการประกอบอาชีพของชุมชน (ศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง, 2563) จากการดำเนินงานของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง จังหวัดแพร่ ที่ผ่านมา พบว่า ยังมีประชาชนในชุมชนที่ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง จังหวัดแพร่ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและนำมาซึ่งประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลอง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในอำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 52,067 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบอาชีพ การเกษตร ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2563

จำนวน 52,067 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลของการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัย และแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาตามอัธยาศัยนำไปสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การ

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับลักษณะบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาและอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121) คะแนนที่กำหนดให้กับข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้

5 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556 : 121) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป (ถ้ามี)

2.3.2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง

ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการดำเนินงาน จากการสนทนา จำนวน 6 ชุด ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบดังนี้

ส่วนนำ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

ส่วนผู้สัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ สกุลของผู้สัมภาษณ์ วัน เวลา และสถานที่ ที่สัมภาษณ์

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ สกุลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ตำแหน่ง วัน เวลา และสถานที่ ที่สัมภาษณ์

ส่วนคำถาม แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีเค้าโครง (Outline) หัวข้อคำถาม

ครอบคลุมเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยศึกษาจากการดำเนินงานการจัดการศึกษาของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3 ด้านคือ 1.ด้าน การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.ด้านการศึกษาต่อเนื่อง 3.ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ลักษณะของคำถามปลายเปิด (open – ended question) มีความยืดหยุ่น (Flexible) เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นอธิบายความสำคัญของแนวทางอย่างลึกซึ้งในแง่มุมที่หลากหลาย พร้อมทั้งระบุปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 3) ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนินยามศัพท์ในการวิจัย และนินยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม 4) นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถาม

ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 เป็นต้นไป 6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจอีกครั้งหนึ่ง 7) นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8 ขึ้นไป 9) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมส่งไปยังประชากรในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ถึงกลุ่มประชากรตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการจัดเก็บ รวบรวมแบบสอบถามจากประชาชนในอำเภอเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 ฉบับ

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม และรายด้าน โดยเลือกเฉพาะสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยชุมชนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติอันดับสุดท้ายของแต่ละด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยชุมชน จำนวน 6 คน

3.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยชุมชนมาวิเคราะห์ ศึกษาหาปัญหา แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ แล้วนำเสนอการวิเคราะห์โดยวิธีเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เท่านั้นไปทำการวิเคราะห์

4.2 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.3 นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

4.4 สังเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ จากแบบสัมภาษณ์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรงส่วนประมาณค่า สังเคราะห์เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่

4.5 ตรวจสอบแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ เพศ และระดับการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ
2) ศึกษาระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยรวมและรายด้านชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการศึกษานอก

ระบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการศึกษาต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (คุณภาพของผู้เรียน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

3. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (คุณภาพการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการวางแผนการสอนรายปี ครบทุกรายวิชาทุกชั้นปีอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก มีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอยู่ในระดับมาก

4. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน อยู่ในระดับมาก มีการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยร่วมแสดงความคิดเห็นแก่การนำผลการประเมิน ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ในปีการศึกษาต่อไป อยู่ในระดับมาก และข้อ

ที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอยู่ในระดับมาก

5. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง (คุณภาพของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น อยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก

6. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง (คุณภาพการบริหารจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการวางแผนการสอนรายปีครบทุกรายวิชา ทุกชั้นปี อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูทุกคนในการนำแผนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำผลการประเมินใช้พัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก

7. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง (คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการนำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำผลการประเมินฯ ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมี

ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ อยู่ในระดับมาก

8. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย (คุณภาพของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการระบุนิเทศพัฒนาคุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายการพัฒนาผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยตามเป้าหมายการพัฒนาผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องไปพัฒนาผู้รับบริการให้มีคุณภาพสูงขึ้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก

9. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย (ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูทุก

คนในการนำแผนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในเกี่ยวกับการวางแผนการสอนรายปีครบทุกรายวิชา ทุกชั้นปี อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยร่วมแสดงความคิดเห็นในการตรวจสอบและประเมินผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ การมีการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำผลการประเมินใช้พัฒนาผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

10. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชน ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย (คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำผลการประเมินฯ ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป อยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการนำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ด้านการศึกษาอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพของผู้เรียน คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

1.2 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นและมีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยร่วมแสดงความคิดเห็นแก่การนำผลการประเมินฯ ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป

2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง

2.1 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพของผู้เรียน การศึกษาต่อเนื่องคือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นแก่ครูในการนำผลการประเมินใช้พัฒนาผู้เรียน

2.3 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน

3. ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วม

ร่วมในการตัดสินใจ ในการระบุเป้าหมาย คุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมแสดงความคิดเห็นในการนำผลการประเมินใช้พัฒนาผู้รับบริการ

3.3 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนเรื่อง คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา คือ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการนำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลองจืดแพร์ โดยรวมและรายด้านชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการศึกษานอกระบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา แสนจำลาห์ (2553, น. 68-74) กล่าวว่า ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านบึงมนูญวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและ

รายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ หลุณันท์ จันทะโช (2552) กล่าวว่า
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลหัว
ปลวก อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย
พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลหัว
ปลวก อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี ใน
ภาพรวมและรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
มากในด้านต่าง ๆ ตามลำดับ คือ ด้านการ
ดำเนินกิจกรรมตามแผน ด้านการประสานงาน
ด้านการวางแผน ด้านการประเมินผล และ
ด้านการจัดสรรทรัพยากร

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า
ผู้ปกครองที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
ต่อเดือนต่างกัน และระดับการศึกษา
ประถมศึกษา กับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
ตำบลหัวปลวก อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ส่วนผู้ปกครองที่มีเพศ อาชีพความ
เกี่ยวข้องกับนักเรียนต่างกัน และระดับ
การศึกษาอนุปริญญา/ปวส. มีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
ตำบลหัวปลวก อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี
ไม่แตกต่างกัน

ระดับการมีส่วนร่วมด้านส่วนร่วมด้าน
การบริหารจัดการด้านด้านการบริหารจัดการ
ด้านการศึกษาตามอัยยาศัย โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมีส่วนร่วมมาก และเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมมากมีการใช้
บริการห้องสมุดประชาชนและศูนย์การเรียนรู้
ในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในวันสำคัญต่าง ๆ ด้านการได้รับข่าวสาร
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ของห้องสมุด
อย่างสม่ำเสมอและด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมี
ส่วนร่วมมาก ดังที่ อติทยา ขาวคม (2557)
กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของผู้ปกครองโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
18 พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสิงห์
สมุทร โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกตาม
เพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา
โดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้าน
การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน คือ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมใน
การดำเนินงานการระบุนิธิพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการ
พัฒนาผู้เรียน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง คือ ควร
สนับสนุนการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใน
การนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน
การศึกษาต่อเนื่องไปพัฒนาผู้เรียนให้มี
คุณภาพสูงขึ้น ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย คือ
ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ในการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้รับบริการ
การศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ อำไพ แสงจำรัส (2555) ได้
ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน
เทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้าน
บึง จังหวัดชลบุรี พบว่าความต้องการมีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อทิติยา ขาวคม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนสิ่งสมุทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสิ่งสมุทรา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ เป็นองค์ความรู้ที่เกิดประโยชน์แก่องค์กรทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเพื่อนำเสนอให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

องค์ความรู้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งบุคลากรจะรู้สึก

พึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร

องค์ความรู้หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย

ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ ภาครัฐเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินการประจำปีงบประมาณ การนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน การศึกษาต่อเนื่อง ผลการประเมินคุณภาพ

ผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลป้อนกลับสำหรับพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.2 ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินการประจำปีงบประมาณ การนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ผลการประเมิน

คุณภาพผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลป้อนกลับสำหรับพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขวางและสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้

2.2 ควรต่อยอดการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพองค์กร

แหล่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อ.พ.เต.พ.ด.พ.>
- นันทนา แสงจำลาห. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน. บานบึง "มนูญวิทยาการ" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง. (2563). ข้อมูลทั่วไป ศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลอง. สืบค้น 25 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.longnfe.go.th>
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, ศิริเดช สุขีวะ, วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, อิศร์ศักดิ์ ศรีสุรกุล, อิศร์ศักดิ์ ศรีสุรกุล, และ ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว. (2557). การประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของสำนักงาน กศน. ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. วารสารครู ศาสตร์, 42(3), 74-92.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

หุชนันท์ จันทะโช. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต.

อติยา ขาวคม. (2557). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนสิงห์สมุทร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

อำไพ แสงจำรัส. (2555). ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สทาวร). (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
บูรพา).